22 Οκτωβρίου 2019

Περπατώντας ανάμεσα στα ερείπια των πρώτων Ελληνικών διδασκαλείων στην Αλβανία..

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Το Κεστοράτι Αργυροκάστρου είναι η γενέτειρα του Ηπειρώτη ευεργέτη Χριστάκη Ζωγράφου. Βρίσκεται μόλις λίγα χιλιόμετρα ανατολικά της πόλης του Αργυροκάστρου, στο αλβανικό τμήμα της Ηπείρου. Εδώ σώζονται ακόμα τα χτίσματα του συγκροτήματος των Ζωγράφειων Διδασκαλείων. Πρόκειται για ένα διώροφο νεοκλασικό κτίριο με συνολικά 35 παράθυρα και τρεις εισόδους.Τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία ήταν τα πρώτα εκπαιδευτήρια συστηματικής μόρφωσης Ελλήνων δασκάλων σε σχέση με το… ελληνικό Γένος.
Ιδρύθηκαν στα 1874 από τον Ηπειρώτη ευεργέτη κι εκεί φοιτούσαν και τα δύο φύλα.Την αρχοντιά του κτιρίου δεν μπορεί να “γονατίσουν” ούτε η γκρεμισμένη οροφή, ούτε το σανό που έχουν τοποθετήσει στον δεύτερο όροφο νεόφερτοι κτηνοτρόφοι, ούτε και η κοπριά των ζώων στον πρώτο όροφο. Ωστόσο, η λέσχη θηλέων, τα αρχοντικά του ευεργέτη, ο περικαλλής ναός και άλλα κτίρια που χτίστηκαν από τον Χριστάκη Ζωγράφο έχουν κατεδαφιστεί. Κατεστραμμένοι είναι και οι δρόμοι με τα γνωστά καλντερίμια.

Για να κατανοηθεί η σημασία των Ζωγράφειων Διδασκαλείων θα πρέπει να

τονιστεί ότι παρόμοιο διδασκαλείο της Αθήνας ιδρύθηκε τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1878. Δύο χρόνια μετά, το 1880, ιδρύθηκαν τα διδασκαλεία της Τρίπολης, της Κέρκυρας και της Λάρισας. Το ιεροδιδασκαλείο Βελλάς ιδρύθηκε το 1911 και εκείνο των Ιωαννίνων το 1913.Η λειτουργία των διδασκαλείων στο Κεστοράτι συμπίπτει χρονικά με τις προκλήσεις για την ολοκλήρωση του ελληνικού έθνους κράτους και τους κινδύνους ενσωμάτωσης σ' αυτό που διατρέχει η Ήπειρος.

Η πλούσια εμπειρία των Ηπειρωτών όσον αφορά την συνεισφορά των Γραμμάτων στη Νεοελληνική Ιδεολογία και την απελευθερωτική Επανάσταση, υπαγόρευε στους Ηπειρώτες την ευρύτατη επέκταση και την ποιοτική άνοδο του σχολείου. Μοναδικός στόχος παρέμενε η ενίσχυση και προβολή του Ελληνισμού ως βασικό όπλο για να εμποδιστεί ο ακρωτηριασμός της ενιαίας Ηπείρου.Σημειώνεται ότι το 1878, έτος του Συνεδρίου του Βερολίνου, στην Ήπειρο λειτουργούσαν 530 ελληνικά σχολεία με 20.000 μαθητές και περισσότερους από 800 δασκάλους. Δεν περιλαμβάνονται σ' αυτά το σαντζάκι της Κορυτσάς, στο οποίο υπήρχαν 70 ελληνικά σχολεία με 2000 μαθητές (σ.σ. πηγή Βακαλόπουλος Κ., 2003, Η ιστορία της Ηπείρου, Θεσσαλονίκη).
Για την άνθιση της Παιδείας στο βόρειο τμήμα της Ηπείρου, υπήρξε καθοριστική η αμέριστη συνεισφορά των μεγάλων Ηπειρωτών εθνικών ευεργετών Ζωγράφου, Σίνα, Αρσάκη, Ζάππα, Μπάγκα, Δούκα και άλλων.

Ο Χριστάκης Ζωγράφος αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων. Εργαζόταν στην Κωνσταντινούπολη και στο Παρίσι ως τραπεζίτης. Στήριξε ιδιαίτερα την ελληνική Παιδεία με τη χρηματοδότηση και ίδρυση σχολείων (Ζωγράφεια διδασκαλεία). Οι γενναίες δωρεές που προσέφερε σε κάθε τομέα των Γραμμάτων και των Επιστημών συνέβαλαν αποφασιστικά στη μόρφωση των υπό οθωμανικό ζυγό κυρίως ελληνικών πληθυσμών.
Το Ζωγράφειο Λύκειο στην Κωνσταντινούπολη πήρε το όνομά του, λόγω του αστρονομικού ποσού που πρόσφερε για την ανέγερσή του. Από κοινού με τον άλλο συμπατριώτη του ευεργέτη, τον Κ. Ζάππα, ενίσχυσαν τον "Ηπειρωτικό Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο Κωνσταντινουπόλεως" (1872), ο οποίος τελούσε χρέη "αφανούς" υπουργείου Παιδείας της Ελλάδας για την εκπαίδευση στην Ήπειρο.Το νεοκλασικό συγκρότημα των Ζωγράφειων Διδασκαλείων στο Κεστοράτι καταστράφηκε από τους Αλβανούς εθνικιστές, συνεργάτες των Γερμανών ναζιστών στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το κομμουνιστικό καθεστώς επισκεύασε τη στέγη και διαρρύθμισε τους εσωτερικούς χώρους για να στεγάσει πλέον το γνωστό αλβανικό γυμνάσιο και λύκειο της περιοχής.Σε ένα "κομμάτι", στο βορειοανατολικό τμήμα των

Διδασκαλείων, εκεί που ήταν η κοινή αυλή με την εκκλησία, το κομμουνιστικό καθεστώς, αφού φρόντισε πρώτα για την κατεδάφιση του ναού, έστησε την προτομή ενός συγγενούς των Ζωγράφων, του Κότο Χότζη. Το αλβανικό κομμουνιστικό καθεστώς αναγνώρισε στο πρόσωπό του έναν από τους στυλοβάτες της Παιδείας στην αλβανική γλώσσα και τού απένειμε τον υψηλό τίτλο του "Δασκάλου του Λαού".Εκτιμάται, ωστόσο, πως η προβολή του έγινε για να επισκιαστεί των έργο των Ζωγράφων, με δεδομένο, μάλιστα, ότι ο γιος του Χριστάκη Ζωγράφου, ο Γεώργιος, το 1914 τέλεσε και Πρόεδρος της Αυτόνομης Κυβέρνησης της Βορείου Ηπείρου, ιστορικό γεγονός το οποίο η επίσημη αλβανική ιστοριογραφία και πολιτική το ανέδειξε ως σύμβολο του ελληνικού επεκτατισμού σε βάρος των αλβανικών εδαφών.
Ο μόνος άμεσος απόγονος των φημισμένων Ζωγράφων είναι ο 93χρονος Νικόλαος Ζωγράφος. Το επώνυμό του έχει μεταλλαχθεί σε Ζωγκράφη, με μοναδικό στόχο να απομακρυνθεί, έστω και ηχητικά, από το επώνυμο της γνωστής οικογένειας.Ο μπάρμπα-Νίκος ζει μόνος σε ένα κονάκι του αρχοντικού. Έχει τα κλειδιά του ερειπωμένου κτιρίου των Διδασκαλείων και στη μνήμη του έχει "κλείσει" όλο το μεγαλείο του συγκροτήματος.
Παρά την προχωρημένη ηλικία του, μας ξεναγεί και στα δύο μέρη του κτιρίου. Στην είσοδο των Διδασκαλείων, στον τοίχο κάτω από τις σκάλες που σε οδηγούν στο δεύτερο όροφο μας δείχνει το ελληνικό αλφάβητο, το οποίο δεν κατάφεραν να σβήσουν οι σουβάδες και μπογιές του κομμουνιστικού καθεστώτος. Σε κάθε αψίδα των παράθυρων, αν και δεν φαίνεται τίποτε, διαβάζει τα γνωμικά των αρχαίων Ελλήνων.

Στη συνέχεια, μας οδηγεί στα κατεδαφισμένα αρχοντικά του ευεργέτη. Μας δείχνει νοερά την υψηλή αψίδα στη μαρμάρινη είσοδο του τριώροφου κτιρίου. Στην ουσία, πάνω στους σωρούς με πέτρες και χώματα υπάρχει μια κρυψώνα σκύλου με σκουριασμένες λαμαρίνες. Μας δείχνει επίσης τον τόπο όπου υπήρχε το άλλο σπουδαίο κτίριο του συγκροτήματος, η στέγη των θηλέων. Ακριβώς πάνω στα ερείπια, κάποιος νέος κάτοικος στο Κεστοράτι έχει χτίσει, με πέτρες, ένα διόροφο σπίτι…Ο μπάρμπα-Νίκος δεν αναφέρει το όνομά του. Τον αποκαλεί "αυτός" προκειμένου να καταδείξει ότι έχει διαπράξει "ιεροσυλία".

Μας επισημαίνει δε, ότι “αυτός” έχει κλείσει το νεόκτιστο σπίτι του κι έχει μεταναστεύσει στην Ελλάδα.Στην απέναντι γειτονιά είναι ακόμα ένας συνομήλικος του απόγονου του Ζωγράφου, ο μπάρμπα-Θωμάς. Με μια κίνηση θέλησε να μας δείξει τη νοσταλγία του για εκείνα τα χρόνια, κατεβάζοντας από τον τοίχο μια κορνίζα με αναπαράσταση του συγκροτήματος των Ζωγράφειων Διδασκαλείων, στην ακμή τους, το πρωτότυπο της οποίας βρίσκεται στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη της Αθήνας...

Πηγή: **epirusgate.blogspot.com**